

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Historisk Børne-Lærdom

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Historisk Børne-Lærdom", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. II. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1829_480A-txt-shoot-idm140.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Fortale.

Naar jeg skal lære Børn Historie, pleier jeg, uden alle Bøger, at begynde med Land-Kortet og det historiske Kort (Tidens Strøm)*Betydeligt lettes Underviisningen paa begge Sider, naar man tilligemed Land-Kortet, har det historiske Kort (Tidens Strøm) for sig, og dette bliver nu ogsaa udgivet efter en formindsket Maale-Stok. Det kan da baade blive godt Kjøb og gjøre samme Nytte, da de fleste Navne og Aarstal, paa et saadant Kort, er tilovers, og mundtlig, paa det Korteste og Enfoldigste, at sige Lærlingen, hvilke store Omskiftelser Verden har lidt i de Dage og Dele, vi have fortløbende Kundskab om; thi dette er den historiske *Grund-Kundskab*, som Ingen, der skal gjøre ordenlig Fremskridt, eller ogsaa kun forstaae en Historie-Bog kan undvære, og som dog i vore Dage er hos de Fleste meget dunkel og forvirret.

Før man kan indføre Nogen i den *historiske Verden*, maa man vide, *hvor* den er, og skøndt den er nem at finde, har jeg dog bemærket, at de fleste kun have en meget taaget Forestilling derom, og vil derfor anmærke, at den bedst overskues fra to kiendelige Middel-Punkter, som er *Middel-Havet* og *Øster-Søen*, og hint, hvis Kyster udgiøre den gamle Verdens historiske Skue-Plads, er derfor det Første, man skal lære at kiende. Veed man nemlig blot, hvorledes Middel-Havet ligger for de tre gamle Verdens-Dele, og hvad man kalder saavel de største Øer deri, som Landene deromkring, da veed man ogsaa hvad det var, de gamle Stor-Folk: *Perser*, *Græker* og *Romere*, beilede til, og naar man derhos lægger Mærke til de asiatiske Lande fra Middel-Havet til Indus, da har man den geographiske For-Kundskab, som *nødvendig* behøves, for at følge Begivenhederne, til det Vestlige Riges Undergang. Man bør imidlertid, da det ingen Sag er, strax gøres bekiendt med Landene omkring *Øster-Søen* og *Kattegat*, samt den store Ø i Vester-Havet, for at man kan have det Hele i Sigte, og undgaae Afbrydelse. Da man kan lære Børn dette, omtrent saa tidlig som man vil, fristes man ikke til at gaae videre, før de er sadelfaste, men længere bør man heller ingenlunde gie; thi Geographi uden Historie er, historisk og menneskelig talt, en Ørk, hvori man ikke maa lade de Smaa omvanke længer end nødvendig, og det er derfor en dobbelt Synd, man sædvanlig begaaer, ved at trække om med dem i alle fire eller fem Verdens-Dele fra By til vBy, at læse Told-Ruller over ind- og udgaaende Vahre, og Mand-Tal over alle anonyme Ædere i hele Verden! Det er dobbelt Synd, thi man trætter Børnene ved at lade dem løbe efter Næsen, og lære hundrede Dele, hvoraf de ni og halvfemsindstyve nødvendig glemmes, og man gjør dem *historisk* talt *folkesky*, eller indprænter dem dog den umenneskelige Fordom, at *Hoved-Sagen* ved et Land er *ikke hvad Folk* det føder, og for *hvilket Menneske-Liv* det har været Skue-Pladsen, men kun hvad Byerne hedder, hvordan Jords-Monnet falder og stiger, hvilke ædendes Vahre man finder, hvad man tjener Føden med, og hvormeget vel omtrent Mandskabet og Skatterne kan beløbe sig til. At en *Napoleon*, der ikke ændsede nogen Historie, uden sin egen, og søgte derfor kun at gjøre *den* saa mærkværdig og daadfuld som muligt, at han drev paa en saadan geographisk Underviisning, som baade han selv og hans Soldater kunde have godt af, det var naturligt; men at den drives ligesaa livløst, hvor den skal tjene til at udvikle dannede Mennesker og høilærde Mænd, det er saa urimeligt, at man har Ondt ved at troe, og maa nødvendig have Ondt af at see det!

Dog, kun i Forbigaaende vilde jeg berøre en Uskik, der falder bort af sig selv, naar man seer Frugterne af en fornuftig Lære-Maaede, og tvivler Ingen om, det var Daarskab, naar man vilde bevibygge et øde Land med to Hænder, da at stikke Grunde af paa tusinde Steder, og lægge et Par Steen til Rette paa dem hver, da skulde man heller ikke tvivle om, det er bagvendt, naar man vil lære Nogen Geographi og Historie, da at adsprede hans Opmærksomhed over hele Jord-Kloden, og saa enten forvirre ham med Snak om Alt paa een Gang, eller sætte ham i Bolt og Jern, ved at indskrænke sig til et enkelt Folks Historie uden Hoved og Hale. For at man imidlertid ikke skal tænke eller sige, det er umuligt, ved en kort eller almindelig Oversigt af Universal-Historien, at lægge en forsvarlig Grundvold, vil jeg give min Hjemmegjorte til Priis, kun med det Forord, at man tager den for hvad den er: et *Exempel*, der viser ikke blot Muligheden, men Letheden af det Forlangte, uden at gjøre mindste Krav paa Fuldkommenhed i sit Slags.